

REZUMAT

Teza de față cuprinde două părți principale, o primă parte dedicată bazei teoretice și cercetărilor realizate și publicate după 2007, anul în care am obținut titlul de doctor în Psihologie, iar a doua parte, dedicată planului de dezvoltare a carierei pentru următorii ani.

Prima parte a tezei se axează asupra teoriei lipsei de speranță învățată și celei bio-ecologice ca modele teoretice care explică dezvoltare emoțională și rezultatele școlare ale copiilor și adolescenților. Modelele reformulate ale lipsei de speranță învățată (Abramson, Metalsky, & Alloy, 1989, Au, Watkins, Hattie, & Alexander, 2009) susțin că stilul atributiv împreună cu experiența anterioară, factorii motivaționali și contextul de învățare reprezintă factori de risc ai deficitelor lipsei de speranță, incluzând depresia și performanțele școlare scăzute. Din perspectivă bio-ecologică, dezvoltarea are loc prin intermediul unor procese tot mai complexe de interacțiune reciprocă între persoană și mediul extern (care include oameni, obiecte sau simboluri), clasificate de la nivel micro la macro (Bronfenbrenner & Morris, 2007). Am adăugat perspectivă bio-ecologică la modelul lipsei de speranță, cu scopul de a conceptualiza mai bine rolul contextului de învățare asupra dezvoltării copiilor și adolescenților.

Acele mai multe studii realizate în ultimii ani au vizat verificarea empirică a modelul lipsei de speranță învățată pentru explicarea depresie și rezultatelor școlare, accentuând perspectiva ecologică. Specific, studiile au investigat modul în care caracteristici individuale (inclusiv stilul atributiv, teoriile implicite ale inteligenței sau orientarea scopurilor de învățare) și factorii contextuali (inclusiv stilul parental și relațiile cu profesorul și colegii), în interrelație, au determinat starea de bine psihologică (depresia și satisfacția față de viață) și rezultatele școlare ale copiilor și adolescenților. Această direcție de cercetare este ilustrată în teza de față prin patru studii. În plus, sunt prezentate două studii cu privire la rolul perspectivei asupra timpului (orientării spre viitor) ca mecanism care ar putea explica relațiile dintre comportamentul parental și starea de bine subiectivă adolescenților. Aceste studii exemplifică această nouă direcție a cercetărilor din ultimii doi ani.

Primul studiu a explorat relația dintre stilul atributiv și percepții asupra stilului parental cu depresia și rezultatele școlare, și dacă există diferențe etnice și regionale în aceste relații. Rezultatele au indicat faptul că relația dintre stilul atributiv optimist și perceperea acceptării parentale au fost moderate de grupul etnic / regional (majoritari români vs. minoritari maghiari,

din regiunea Banat vs. Moldova). În general, rezultatele au furnizat dovezi pentru generalizarea culturală a modelelor teoretice.

Studiile asupra comportamentului parental au investigat relația dintre stilul parental, starea de bine subiectivă și rezultatele școlare ale elevilor. Primul studiu a evaluat modul în care stilul parental și scopurile academice sunt legate de starea de bine subiectivă (satisfacția față de viață și depresia copiilor) și dacă există diferențe culturale în aceste relații. Rezultatele au indicat diferențe culturale în percepția stilului parental al mamei, precum și la nivelul stării de bine subiective, dar nu și la nivelul puterii asociațiilor dintre aceste variabile. Studiul a demonstrat că relațiile dintre stilul parental și starea de bine subiectivă a copiilor sunt similare în contextele culturale incluse în acest studiu (România, Rusia și Franța). Al doilea studiu a investigat rolul mediator al scopurilor academice în relația dintre stilurile parentale și rezultatele școlare. Rezultatele au arătat că respingerea parentală a fost asociată rezultatelor școlare, prin intermediul scopurilor orientate spre învățare (mastery goals), în timp ce autonomia parentală a fost asociată cu rezultatele școlare, prin intermediul scopurilor orientate spre evitarea eșecului (performance avoidance goals). Rezultatele evidențiază importanța pe care stilul parental, în interrelație cu scopurile academice, o joacă în rezultatele școlare ale adolescenților.

Studiile asupra mediului clasei au explorat modul în care genul moderează relațiile dintre percepția mediului clasei, scopurile academice și performanța la matematică. Rezultatele au indicat faptul că asociațiile dintre scopuri, percepția relațiilor cu profesorul și colegii, pe de o parte și performanță, pe de alta, au fost moderate de gen. Pentru băieți, scopurile orientate spre evitarea eșecului în combinație cu suportul primit din partea profesorilor au prezis rezultatele școlare, în timp ce pentru fete, scopurile orientate spre obținerea notelor mari în combinație cu perceperea suportului din partea colegilor au prezis notele de matematică.

Ultima secțiune a primei părți a tezei este consacrată studiilor legate de perspectiva asupra timpului (sau orientarea spre viitor). Preocuparea cu privire la acest concept se bazează pe datele raportate în studiile recente care evidențiază faptul că perspectiva asupra timpului joacă un rol important pentru starea de bine subiectivă și succesul academic al tinerilor adulți. Specific, primul studiu a examinat relația dintre optimism și evaluarea probabilității de apariție a evenimentelor viitoare și dacă această relație este moderată de starea afectivă. Rezultatele au indicat faptul că participanții cu un nivel mai ridicat de optimism au avut tendința de a judeca evenimentele pozitive ca fiind mai probabile iar pe cele negative ca fiind mai puțin probabile să

apară în viitor. De asemenea, au fost găsite dovezi pentru rolul moderator al stării afective. În condiția stare afectivă pozitivă, asocierea dintre optimismul dispozițional și evaluarea evenimentelor pozitive viitoare a fost mai slabă comparativ cu ambele condiții experimentale, afecte negative și grup de control. Al doilea studiu a explorat relațiile dintre stilul parental al mamei și tatălui și depresia în perioada adolescenței timpurii și dacă perspectiva asupra timpului poate explica aceste legături. Rezultatele au evidențiat relații între acceptarea din partea mamei și control psihologic din partea tatei cu depresia adolescenților, precum și faptul că perspectiva asupra timpului este un mecanism care explică legătura dintre stilurile parentale și depresie în perioada adolescenței.

Cea de a doua parte a tezei este dedicată prezentării planului de carieră pentru următorii ani, din punct de vedere al cercetării și predării. Obiectivele de cercetare continuă și dezvoltă interesele de cercetare din trecut și pe cele actuale. Mai precis, sunt interesată de continuarea cercetărilor cu privire la: (1) caracteristicile familiei, stilul atributiv și starea de bine subiectivă și performanțele școlare ale adolescenților, (2) contextul de învățare, motivația și performanțele școlare ale adolescenților, (3) perspectiva asupra timpului (orientarea spre viitor). Toate aceste aspecte sunt prezentate în detaliu în teză. În ceea ce privește activitățile didactice, scopul meu principal este îmbunătățirea continuă a cursurilor care le predau și publicarea unor cărți în domeniul metodelor de cercetare în psihologie și reziliență.